

CULTURA & ESPECTACLES

Un segle
d'imatges
entrarà a
la xarxa

El Centre
Excursionista
de Catalunya
digitalitza el seu
arxiu fotogràfic

World
Press
Foto
al CCCB

La prestigiosa
exposició arriba
a Barcelona
per cinquè any
consecutiu

El tenor alemany Karl-Heinz Brandt tirant de l'avió a l'inici del segon acte de 'La casa dels morts' ■ HANS-JÖRG MICHEL

El director català estrena a Basilea una aplaudida versió de l'òpera 'La casa dels morts', de Janáček, amb una potent escenografia i uns cantants en estat de gràcia

Bieito mata Dostoievski

Andreu Gomila
BASILEA

Fiódor Dostoievski va explicar a *Memòries de la casa dels morts* (1862) els seus anys de presidi a Sibèria i gràcies a aquesta obra va esdevenir un escriptor famós, pas previ a les seves grans novel·les. Més tard, Leos Janáček en faria una òpera, *La casa dels morts* (1928), en el que seria l'últim esforç de la seva vida: moriria un mes després d'acabar-la. Ara, Calixto Bieito revisa la peça i

decideix alliberar-la de qual·sevol relació amb la novel·la matant el protagonista a Basilea, on diumenge va estrenar *Aus einem Totenhaus* (*Z mrtvého domu*) amb un èxit clamorós si tenim en compte els quinze minuts d'aplaudiments que li va dedicar un públic que li reconeix que, en part gràcies a la *Lulu* d'Alban Berg que hi va dur el febrer passat, la petita ciutat suïssa ha estat triada com a teatre d'òpera de l'any per la crítica europea.

Al final del relat, Alek-

sandr Petróvitx, l'*alter ego* de Dostoievski, dona gràcies a Déu i diu que ha ressuscitat d'entre els morts amb la sortida de la presó. Bieito, implacable, fa tremolar el personatge, el posa a llindar de l'escenari, sense saber què fer de la seva llibertat, mentre per darrere, com si res, un soldat decideix engar-li un tret. Trist final per a un home, interpretat a Basilea pel baríton coreà Eung Kwang Lee, que es limita durant tota l'òpera a ser un mer observador de tot el que

passa al seu voltant. Gairebé no té un minut de glòria en aquesta peça de difícil posada en escena, ja que el director no té en qui agafar-se. La inexistència d'un o dos protagonistes, la presència exclusiva d'homes presoners damunt l'escenari i un cor omnipresent, fan que l'argument no sigui per tirar coets. La música, esplèndida sota la batuta del jove Gabriel Feltz, omple uns buits que en escena són difícils de suplir.

Bieito, en un exercici de

lliure associació, també demana l'espai omplint-lo de punta a punta. Si Dostoievski, en els últims compassos del relat, abans de l'alliberament, fa servir la metàfora d'una àguila ferida per exposar la humanitat dels reclusos i les ànsies de llibertat, el director s'agafa a l'ocell com a un ferro roent i el converteix en un avió. Janáček fa coincidir l'enlairament de l'àguila amb el comiat de Petróvitx, cosa que el director català matxaca amb la mort del reclus. Li

demanem a Bieito en acabar la funció d'on li va sorgir la idea de l'avió. "Vaig descartar fins a deu projectes", confessa. I parlem de *Metròpolis*, de Fritz Lang, i de *L'imperi del sol*, de Steve Spielberg, com a fonts d'inspiració.

Ja al preludi, quan veiem alguns presos jugant a futbol damunt l'escenari, veiem l'aparell suspès en l'aire. En l'inici del segon acte, quan Janáček ens explica la duresa dels treballs forçats al penal, baixa l'avió